

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικών και Καποδιστριακών
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών

Τμήμα Θεατρικών Σπουδών (ΕΚΠΑ)
20 Ιανουαρίου 2025
Μεγάλη Αίθουσα
(Πανεπιστημίου 30, Προπύλαια - Κεντρικό κτήριο Εθνικού και Καποδιστριακού
Πανεπιστημίου Αθηνών)

Χορός, αρχαίο δράμα και μύθος

Η Ημερίδα διερευνά προσεγγίσεις του χορού και της χορογραφίας σε σχέση με τον αρχαίο μύθο και το αρχαίο δράμα. Είτε μελετηθεί ως τέχνη της χορογραφίας ενταγμένη σε παραστάσεις αρχαίων θεατρικών έργων, είτε ως χορογραφικό υλικό εμπνεόμενο από τον μύθο και το δράμα σε ανεξάρτητες παραστάσεις, οι ποικίλες προσεγγίσεις χορογράφων και θεωρητικών του χορού αναδεικνύουν τον πλούτο του πεδίου αυτού. Η συνάντηση του χορογραφημένου σώματος με τα αρχαία έργα και τα μυθικά σύμβολα διαγράφει ένα ευρύτατο πεδίο ποικίλων φιλοσοφικών, αισθητικών και εννοιολογικών επιλογών που κινούνται ανάμεσα στην επιτελεστικότητα της κίνησης, του σώματος και του λόγου (ως κειμένου, αφήγησης ή/και φωνής) και συνδέει το ζήτημα του ατομικού και του συλλογικού υποκειμένου με τη σύγχρονη εποχή.

Επιστημονική επιτροπή

Καίτη Διαμαντάκου, Καθηγήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών (ΕΚΠΑ)
Γιώργος Π. Πεφάνης, Καθηγητής, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών (ΕΚΠΑ)
Ιωάννα Ρεμεδιάκη, Λέκτορας, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών (ΕΚΠΑ)
Στεριανή Τσιντζιλώνη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών (ΕΚΠΑ)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- 17.00 Χαιρετισμός Πρύτανη του ΕΚΠΑ καθηγητή κ. Γ. Σιάσου
17.10 Χαιρετισμός Προέδρου του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών καθηγητή κ. Γ. Π. Πεφάνη

Συνεδρία 1η

Πρόεδρος: Ιωάννα Ρεμεδιάκη (Λέκτορας, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών - ΕΚΠΑ)

- 17.30 Έρση Πήττα (χορογράφος): «Η δύναμη του μύθου (χορός, μύθος, Παγκόσμιος λαβύρινθος)»
17.45 Στεριανή Τσιντζιλώνη (Επικ. Καθηγήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών - ΕΚΠΑ) «Χορός και αρχαιόθεμη χορογραφία στον 21ο αιώνα: οι *Βάκχες* της Μαρλέν Μοντέιρο Φρέιτας»
18.00 Νίνα Παπαθανασοπούλου (Καθηγήτρια, Διεθνές Κέντρο Ελληνικών & Μεσογειακών Σπουδών και College Year in Athens) «Χορεύοντας τους αρχαίους ελληνικούς μύθους: Δίκη και Λύτρωση στην *Clytemnestra* της Μάρθα Γκράχαμ»

Ερωτήσεις-συζήτηση: (10 ΛΕΠΤΑ)

Συνεδρία 2η

Πρόεδρος: Καίτη Διαμαντάκου (Καθηγήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών - ΕΚΠΑ)

- 18.30 Ιωάννα Ρεμεδιάκη (Λέκτορας, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών - ΕΚΠΑ) «Ζητήματα χορού στην τραγωδία»
18.45 Έλενα Παπαλεξίου (Αναπλ. Καθηγήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών - Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου) «Η επι[ανα]βίωση αρχαίων μυθολογικών εικόνων στο σκηνικό σύμπαν του Δημήτρη Παπαϊωάννου»
19.00 Μαρία Κονομή (Επικ. Καθηγήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών - ΕΚΠΑ): Χορός και τοποειδικές πρακτικές: Η περίπτωση του *Ρήσου* (2015)

Ερωτήσεις-συζήτηση: (10 ΛΕΠΤΑ)

19.30-20.30 Πάνελ καλλιτεχνών

Ομιλητές: Σάββας Στρούμπος (Σκηνοθέτης) και Χρήστος Παπαδόπουλος (Χορογράφος)

Συντονισμός: Στεριανή Τσιντζιλώνη

Συζήτηση με το κοινό

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Έρση Πήττα

Η δύναμη του μύθου (χορός, μύθος, Παγκόσμιος λαβύρινθος)

Η προσέγγιση επιχειρείται με άξονα την πολυετή και εμπριθή εμπειρία της χορογράφου με το αρχαίο δράμα και τον αρχαίο μύθο. Προσεγγίζεται μέσα από τη θεματική ενός μύθου και τη διαπίστωση της οικουμενικότητας που χαρακτηρίζει τον κόσμο των μύθων.

Στεριανή Τσιντζιλώνη

Χορός και αρχαιόθεμη χορογραφία στον 21^ο αιώνα: οι Βάκχες της Μαρλέν Μοντέιρο Φρέιτας

Η παρουσίαση στοχεύει να αναδείξει τρόπους με τους οποίους χορογραφικές πρακτικές του 21ου αιώνα προσεγγίζουν και εμπνέονται από την αρχαία θεματολογία. Η περίπτωση της Μαρλέν Μοντέιρο Φρέιτας, μιας από τις πιο εμβληματικές μορφές της γενιάς της, αναλύεται ως παράδειγμα καλλιτέχνιδας που προτείνει στα έργα της μια σειρά από υπερβάσεις γεφυρώνοντας το λογικό με το ά-λογο, το ατομικό με το συλλογικό στοιχείο, το οικείο με το Άλλο.

Νίνα Παπαθανασοπούλου

Χορεύοντας τους Αρχαίους Ελληνικούς Μύθους: Δίκη και Λύτρωση στην *Clytemnestra* της Μάρθα Γκράχαμ

Η ομιλία αυτή πραγματεύεται πώς η Μάρθα Γκράχαμ οδηγήθηκε προς και προσέγγισε την αρχαία ελληνική μυθολογία και το αρχαίο δράμα. Στη συνέχεια εστιάζει στο χορευτικό της έργο *Clytemnestra* (1958) και στο ενδιαφέρον της να παρουσιάσει την οικουμενικότητα του χαρακτήρα της Κλυταιμνήστρας. Επικεντρώνεται στους τρόπους με τους οποίους η Γκράχαμ βασίζει τον χορό της στην τριλογία του Αισχύλου, *Ορέστεια*, μα επίσης τον αποστασιοποιεί απ' αυτήν. Ο χορός της Γκράχαμ λαμβάνει τη μορφή ενός ταξιδιού στις αναμνήσεις και τις σκέψεις της Κλυταιμνήστρας, καθώς η βασίλισσα ανακαλεί το παρελθόν της και στοχάζεται γύρω από τα κίνητρα και το δίκαιο των πράξεών της. Εισηγούμαι ότι οι στοχασμοί της ηρώιδας σχετικά με την ίδια της τη ζωή λειτουργούν ως ένα είδος αυτοεπιβεβλημένης δίκης, όπου τίθεται υπό διερεύνηση το κατά πόσο η δολοφονία του Αγαμέμνονα ήταν δικαιολογημένη, και επισημαίνονται οι τρόποι με τους οποίους η ίδια η Κλυταιμνήστρα κατανοεί και συγκειμενοποιεί τις πράξεις της. Σε αντίθεση με τον Αισχύλο, που διεξάγει επί σκηνής τη δίκη του Ορέστη για τη δολοφονία της Κλυταιμνήστρας και ζητάει από την αθηναϊκή κοινότητα να εκφέρει κρίση σχετικά με τις πράξεις του, η Γκράχαμ ενδυναμώνει την Κλυταιμνήστρα ώστε η ίδια να αφηγηθεί και να κρίνει την ιστορία της και να επιδιώξει τη λύτρωση περιδιαβαίνοντας και αξιολογώντας το παρελθόν της.

Ιωάννα Ρεμεδιάκη

Ζητήματα χορού στην τραγωδία

Η ανακοίνωση θα προσπαθήσει να προσεγγίσει τα σύνθετα ζητήματα της λειτουργίας του χορού στην αρχαιοελληνική τραγωδία, σε επίπεδο θεωρητικής ανάλυσης αλλά και πρακτικού προβληματισμού, με τη μελέτη σύγχρονων σκηνοθετικών προτάσεων.

Έλενα Παπαλεξίου

Η επι[ανα]βίωση αρχαίων μυθολογικών εικόνων στο σκηνικό σύμπαν του Δημήτρη Παπαϊωάννου

Αναδιφώντας το αρχαιακό υλικό του Δημήτρη Παπαϊωάννου ανακαλύπτουμε ένα πλήθος τεκμηρίων σε μορφή σχεδίων, φωτογραφιών και εικόνων που απεικονίζουν έργα αναφοράς, προερχόμενα κυρίως από των πεδίο των εικαστικών τεχνών. Ιδιαίτερο χώρο καταλαμβάνουν τεκμήρια-εικόνες σχετιζόμενα με τους αρχαίους ελληνικούς μύθους που αποτελούν βασική πηγή έμπνευσης και θεμελιώδες συστατικό της σκηνικής του δραματουργίας. Ο Δημήτρης Παπαϊωάννου συλλαμβάνει εικόνες οικείες, ελληνικές, που απεικονίζουν μία οικουμενικότητα άμεσα αναγνωρίσιμη. Εικόνες αρχετυπικές, που αντηχούν εσωτερικά και επιδρούν με αυτοματικό τρόπο, καθώς ενυπάρχουν βαθιά στο σώμα μας, είναι χαμένες στη μνήμη μας, κρυμμένες στο υποσυνείδητο μας. Εικόνες διαχρονικές, που έρχονται από το παρελθόν, αναζητώντας να αναγεννηθούν στο σύγχρονο σκηνικό σύμπαν του Δημήτρη Παπαϊωάννου. Εν προκειμένω, εγείρονται ερωτήματα στα οποία θα επιχειρήσουμε να απαντήσουμε: Πώς μεταπλάθονται οι εικόνες σε δραματικό υλικό; Σε ποια μορφή επι[ανα]βιώνουν και τέλος πώς οι εικόνες μετουσιώνονται σε κίνηση και χειρονομία;

Μαρία Κονομή

«Χορός και τοποειδικές πρακτικές: Η περίπτωση του *Ρήσου* (2015)»

Στην παρουσίαση αναδεικνύεται η χωρική παραμέτρος στις νέες χορογραφικές πρακτικές στο πλαίσιο των τοποπροσδιορισμένων (τοποειδικών) πρακτικών. Αναδεικνύεται η σημασία της site-specific συνθήκης και ορισμένες από τις βασικές μεθοδολογικές επιπτώσεις της για τον σύγχρονο χορό. Για τον σκοπό αυτό, θα εστιάσουμε στη χωρική βάση της δημιουργίας της παράστασης *Ρήσος* του Ευριπίδη (;) στο Λύκειο του Αριστοτέλη το 2015, σε σκηνοθεσία Κατερίνας Ευαγγελάτου και χορογραφία Πατρίσιας Απέργη. Η παράσταση και ειδικότερα η χωρική και χορογραφική της συνθήκη θα αναλυθεί ως μια παραδειγματική μελέτη περίπτωσης site-specific παράστασης. Η ανάλυσή της εμβαθύνει στη χρήση του Λυκείου του Αριστοτέλη ως χώρου παλίμψηστου που αξιοποιείται για τον επαναπροσδιορισμό των κλασικών έργων με χωρικούς, καλλιτεχνικούς και ευρύτερους πολιτισμικούς όρους, δίνοντας έμφαση στη γόνιμη συνέργεια της χορογραφίας με τους παραπάνω χωρικούς όρους.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΟΜΙΛΗΤΩΝ

Έρση Πήττα

Η Έρση Πήττα είναι διακεκριμένη χορογράφος, χορεύτρια και καθηγήτρια κινησιολογίας. Σπούδασε Χορογραφία και Ιστορία της Τέχνης στο Παρίσι και είναι απόφοιτος του Πανεπιστημίου της Σορβόνης με μεταπτυχιακό στην Αισθητική. Συμμετείχε στο γυναικείο γαλλικό πρωτοποριακό χορευτικό κίνημα *indépendance*

επιχορηγούμενο από το Υπουργείο Πολιτισμού. Υπήρξε διευθύντρια ερευνητικού προγράμματος στο πολιτιστικό κέντρο Roanmont.

Είναι ιδρυτικό μέλος πολλών καλλιτεχνικών ομάδων και έχει παρουσιάσει χορογραφίες της διεθνώς. Έχει συνεργαστεί με το Εθνικό Θέατρο και το ΚΘΒΕ. Η χορογραφία της σε μουσική Ιάννη Ξανάκη (Légende d'Eer) έλαβε γραπτό προσωπικό έπαινο (à qui de droit) από τον ίδιο τον συνθέτη.

Στεριανή Τσιντζιλώνη

Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών (ΕΚΠΑ) με αντικείμενο «Ιστορία και Θεωρία του Χορού». Απόφοιτος της Κρατικής Σχολής Ορχηστρικής Τέχνης και Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Roehampton. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα στρέφονται στην ιστορία του χορού, ειδικά στην Ελλάδα, και στις σύγχρονες χορογραφικές πρακτικές. Διδάσκει σε μεταπτυχιακά προγράμματα (ΕΑΠ, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης), και διετέλεσε Επιμελήτρια Χορού στο Φεστιβάλ Αθηνών (2016-2019). Υπήρξε Επισκέπτρια Καλλιτέχνης στο Κέντρο Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Harvard (CHS Washington 2020-21) και φιναλίστ για τα British Council Alumni Awards Greece 2024. Η μονογραφία της *Υπό τη σκιά του Παρθενώνα* (Κάπα Εκδοτική) ήταν υποψήφια στην κατηγορία Δοκιμίων στα Κρατικά Λογοτεχνικά Βραβεία 2023.

Νίνα Παπαθανασοπούλου

Η Νίνα Παπαθανασοπούλου είναι Καθηγήτρια Κλασικών Σπουδών στο College Year in Athens και ειδικεύεται στην αρχαία ελληνική μυθολογία, το αρχαίο δράμα και την πρόσληψή τους. Η ερευνά της εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο η Αμερικανίδα χορογράφος Μάρθα Γκράχαμ ερμήνευσε την αρχαία ελληνική μυθολογία στο έργο της. Σπούδασε Κλασική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια της Νέας Υόρκης. Από το 2013 έως το 2019, δούλεψε ως Επίκουρη Καθηγήτρια Κλασικών Σπουδών στο Connecticut College. Το 2022 δημιούργησε την πρωτοβουλία «Μάρθα Γκράχαμ & Ελληνικοί Μύθοι» που απευθύνεται στο ευρύ κοινό και περιλαμβάνει μια σειρά παρουσιάσεων στην οποία εναλλάσσονται ομιλία και χορός.

Έλενα Παπαλεξίου

Η Έλενα Παπαλεξίου είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Στο ερευνητικό της πεδίο, για το οποίο έχει δημοσιεύσει εκτενώς, συγκαταλέγονται η σύγχρονη σκηνοθεσία και η ανάλυση της παράστασης. Διαθέτει ευρεία εμπειρία στον τομέα της πολιτιστικής τεκμηρίωσης και του ψηφιακού πολιτισμού, καθώς και στη διαχείριση ερευνητικών έργων. Είναι επιστημονικώς υπεύθυνη των χρηματοδοτούμενων έργων «Θυμέλη: Ένα Δυναμικό Πολυμεσικό Λεξικό Ανοικτής Πρόσβασης για τις Παραστατικές Τέχνες» και «Επιστημονική Τεκμηρίωση του Αρχείου του Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου», ενώ έχει επιπλέον υλοποιήσει ως επιστημονικώς υπεύθυνη τα εθνικά και ευρωπαϊκά έργα «Γένεσις: Γενετική Έρευνα και Ψηφιακή Οπτικοποίηση στις Παραστατικές Τέχνες», «Αρχείο Δημήτρη Παπαϊωάννου», «CREARCH - CReative European ARChives as innovative cultural hubs» και «ARGOS - Actes de Création et Dynamiques de Collaborations Croisées dans les Arts de la Scène».

Ιωάννα Ρεμεδιάκη

Η Ιωάννα Ρεμεδιάκη είναι Λέκτορας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα στρέφονται στην πολιτική διάσταση της αρχαιοελληνικής τραγωδίας (θέματα ταυτότητας και ετερότητας), στην ενδογλωσσική μετάφραση και στη σύνδεση θεωρίας και πράξης του αρχαίου δράματος. Υπήρξε ιδρύτρια και σκηνοθέτρια της Ομάδας Ίσον Ένα, με την οποία δημιούργησε performances και σεμινάρια στην Ελλάδα, την Ιταλία και την Γερμανία, σε θέατρα, μουσεία, φεστιβάλ, ανοιχτούς δημόσιους χώρους και αυτοδιαχειριζόμενες συλλογικότητες, διερευνώντας θέματα ταυτότητας/διαφοράς και συλλογικού/πολιτικού χώρου.

Μαρία Κονομή

Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Από το 2021 διδάσκει και στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του ιδίου Τμήματος. Ειδικεύτηκε στη σκηνογραφία στο Λονδίνο (University Arts London). Έχει σχεδιάσει πάνω από 90 παραγωγές θεάτρου, όπερας, χορού και κινηματογραφικών έργων. Έχει παρουσιάσει τη δουλειά της σε μεγάλους θεατρικούς οργανισμούς, καλλιτεχνικά και κινηματογραφικά φεστιβάλ, καθώς και σε ανεξάρτητους θιάσους στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Ήταν συν-επιμελήτρια στη Διεθνή Έκθεση PQ23 στο διαγωνιστικό επαγγελματικό και το φοιτητικό τμήμα της Ελληνικής Εθνικής συμμετοχής. Έχει δημοσιεύσει τη μονογραφία *Μοντέρνα και σύγχρονη σκηνογραφία. Ορόσημα και εξελίξεις* (Κάπα Εκδοτική, 2021) και πλήθος μελετών σε επιστημονικά περιοδικά και κεφάλαια βιβλίων.

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Σάββας Στρούμπος

Ο Σάββας Στρούμπος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1979. Από το 2003 συνεργάζεται με το Θέατρο Άτις και τον Θόδωρο Τερζόπουλο και από το 2008 με την Ομάδα Σημείο Μηδέν.

Με την Ομάδα Σημείο Μηδέν σκηνοθέτησε τις παραστάσεις: *Στη Σωφρονιστική Αποικία* του Φραντς Κάφκα (2009), *Όπως Σας Αρέσει* του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ (2010), *Οι Δίκαιοι* του Αλμπέρ Καμύ (2011), *Η Μεταμόρφωση* του Φραντς Κάφκα (2012), *Βούτσεκ* του Γκέοργκ Μπύχγερ (2013), *Στη Σωφρονιστική Αποικία* του Φραντς Κάφκα (2014), *Εμείς* του Γιεβγκιένι Ζαμιάτιν (2015), *Η Αποστολή* του Χάινερ Μύλλερ (2016), *Τρωάς* του Δημήτρη Δημητριάδη (2017), *Θραύσματα από τον Κάφκα* του Γκιόργκι Κούρταγκ (2018), *Περιμένοντας τον Γκοντό* του Σάμιουελ Μπέκετ (2018), *Αντιγόνη* του Σοφοκλή (2019), *Ευτυχισμένες Μέρες* του Σάμιουελ Μπέκετ (2020), *Αναφορά για μια Ακαδημία* του Φραντς Κάφκα (2021), *Πέρσες* του Αισχύλου (2022), *Όχι Εγώ* του Σάμιουελ Μπέκετ (2023), *Ο Γλάρος* του Άντον Τσέχοφ (2023).

Επίσης, σκηνοθέτησε τους *Πέρσες* του Αισχύλου (2023) στο Εθνικό Θέατρο της Βουδαπέστης.

Χρήστος Παπαδόπουλος

Ο Χρήστος Παπαδόπουλος σπούδασε χορό και χορογραφία στο School for New Dance Development (SNDO) στο Άμστερνταμ, θέατρο στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου (Ελλάδα), και Πολιτικές Επιστήμες στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Είναι ιδρυτικό μέλος της ομάδας χορού The Lion and the Wolf και τα πρώτα του έργα, Opus και Elvedon, παρουσιάστηκαν στο Θέατρο Πόρτα στην Ελλάδα.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Aerowaves επέλεξε πρώτο μεταξύ όλων των χορογραφιών το Elvedon (2016), και το Opus (2018) για να παρουσιαστούν στη συνέχεια σε διεθνή περιοδεία. Με ανάθεση της Στέγης Ιδρύματος Ωνάση, και σε συμπαραγωγή με το Théâtre de la Ville (Παρίσι) και το Lieu Unique (Νάντη), δημιούργησε το Ion (2018), έργο που συνεχίζει να περιοδεύει με επιτυχία. Το 2021 δημιούργησε το Larcen C, μια διεθνή συμπαραγωγή που έχει ήδη παρουσιαστεί σε περισσότερα από 25 θέατρα και φεστιβάλ σε όλο τον κόσμο, ενώ το 2023 χορογράφησε το Mellowing για την καταξιωμένη ομάδα χορού Dance On. Χορογράφησε επίσης τα έργα Mycelium για το Μπαλέτο της Όπερας της Λυών και τη Biennale de la Danse Lyon, ένα σόλο σε συνδημιουργία με τον Γεώργιο Κοτσιφάκη (παραγωγή Lugano Arte e Cultura), και το έργο Ties Unseen για την ομάδα Netherlands Dance Theater 1 (2024). Τον Μάιο του 2025 θα κάνει πρεμιέρα στην Αθήνα το νέο έργο με την ομάδα του My Fierce Ignorant Step (παραγωγή της Στέγης Ιδρύματος Ωνάση).

Σαν χορογράφος στο θέατρο έχει συνεργαστεί με τους Μιχαήλ Μαρμαρινό, Θωμά Μοσχόπουλο, Δημήτρη Καρατζά, Γιώργο Λάνθιμο, κ.ά.